

סילבוס מפורט

שם הקורס

דיני איכות הסביבה בישראל

מרצה

השופט דניאל פיש

סמסטר

א'

אופן הלימוד

הוראה פרונטאלית, דיון כיתתי ומבחן מסכם. הקורס במתכונת של פגישה שבועית בת 2 שעות אקדמיות.

דרישות הקורס

נוכחות ב-80% מהשעורים לפחות
בחינה סופית

הרכב הצייון הסופי

בחינה סופית מהווה 100% (חומר מותר בבחינה, סילבוס בלבד)

מבנה הקורס (שימו לב שמספר שיעורים יוארכו ב-15 דקות כמצוין)

מס' שיעור	נושא השיעור וחומר קריאה
-----------	-------------------------

1	עקרונות יסוד	פרק 1
2	עקרונות יסוד	פרק 1
3	מניעת מפגעים	פרק 2
4	מניעת מפגעים	פרק 2
5	משאב המים	פרק 3
6	משאב הים	פרק 4
7	משאב האוויר	פרק 5
8	משאב הקרקע	פרק 6
9	משאב הקרקע	פרק 6
10	הטיפול בפסולת ופסולת מסוכנת	פרק 7
11	שמירת טבע	פרק 8
12	שמירת טבע	פרק 8
13	משאב האנרגיה	פרק 9

*סדר השיעורים לפי תאריך הוא אופציונלי ונתון לשינויים בהתאם להתקדמות בכתה.

קריאת חובה

עקרונות יסוד

חקיקה:

- חוק יסוד : כבוד האדם וחירותו
- חוק חופש המידע, התשנ"ח- 1998

פסיקה וספרות:

- בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין- אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל ואח' (נבו, 16.3.2004)
- בג"צ 3511/02 עמותת הפורום לדו-קיום בנגב ואח' נ' משרד התשתיות ואח' (נבו, 16.1.2003).
- בג"צ 11754/04 ; 466/05 הצבי הישראלי ואח' נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה ואח' (נבו, 23.2.2005)
- עמ"נ 318/07 טיוטו אליהו ואח' נ' הועדה המקומית לתו"ב בראשל"צ (נבו, 16.8.2010); עע"מ 683/13 רשות שדות התעופה נ' אליהו טיוטו ואח' (3.9.2015)
- רע"פ 2844/15 ארזים חברה קבלנית למיחזור ולפינוי פסולת בע"מ נ' המשרד להגנת הסביבה (3.5.2015)
- C.D. Stone, "Should Trees Have Standing? Towards Legal Rights for Natural Objects" SOUTHERN CAL. LAW REV. (1972). <http://www.derechosdelanaturaleza.org/wp-content/uploads/2009/12/C.Stone-Should-Trees-Having-Standings.pdf>.
- Garret Hardin, "The Tragedy of the Commons" 162 SCIENCE 1243 (1968). (<http://dieoff.org>). http://www.garretthardinsociety.org/articles/art_tragedy_of_the_commons.html

המטרדים הסביבתיים

חקיקה:

- חוק למניעת מפגעים, התשכ"א – 1961.
- חוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב – 1992.
- חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 (הסעיפים העוסקים בתביעות סביבתיות)
- פקודת הנזיקין (נוסח משולב, תשכ"ח – 1968, פרק א', פרק ב', פרק ג' – סימן ג', סימן ד', סימן ה', פרק ה'- סעי' 74.

פסיקה וספרות:

- ע"א 44/76 אתא חברה לטכסטיל בע"מ נ. זאב שוורץ, פ"ד ל 785(3) (5.9.1976)
- רע"פ 7861/03 מדינת ישראל נ' המועצה האיזורית גליל תחתון (נבו, 8.5.2006)
- ע"א (חי') 1933/05 העמותה למען איכות הסביבה בנהריה ואח' נ' איתנית מוצרי בניה בע"מ (נבו, 20.8.2007)
- ת"צ 29117-03-13 דני יעקובוביץ נ' מי הרצליה בע"מ (29.2.2016)
- ע"א 6102/13 מיכאל עצמון ואח' נ' חיפה כימיקלים ואח' (24.9.2015)

משאב המים

חקיקה:

- חוק המים, תשי"ט – 1959.
- חוק רשויות מקומיות (ביוב), תשכ"ב – 1960.
- חוק רשויות נחלים ומעיינות, תשכ"ה- 1965.
- פקודת בריאות העם, 1940, (סעיפים 1 – 60)
- חוק העונשין, תשל"ז – 1977, סעיף 221.
- תקנות בריאות העם (איכותם התברואית של מי-שתיה), התשל"ד-1974
- תקנות בריאות העם (תקני איכות מי קולחין וכללים לטיהור שפכים), התשי"ע-2010.

פסיקה וספרות:

- ע"פ 2633/02 מדינת ישראל/המשרד לאיכות הסביבה נ' חאתם עראף, (22.1.2003) (ניתן למצוא את פסק הדין באתר המשרד להגנת הסביבה)

- ע"פ(ת"א) 70988/03 עיריית רחובות נ' מדינת ישראל – המשרד לאיכות הסביבה (נבו, 3.7.2005).
- ע"פ (ח"י) 1162/04 המשרד לאיכות הסביבה נ' מועצה מקומית דלית אל כרמל ואח' (נבו, 11.7.2004).

משאב הים

חקיקה:

- חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח – 1988.
- חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשנ"ג – 1983.
- פקודת מניעת זיהום הים בשמן (נוסח חדש), תש"ם – 1980.
- תקנות מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התש"ן – 1990.
- תקנות מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ד – 1984.
- תקנות מניעת זיהום הים בשמן (ביצוע אמנה), התשמ"ז – 1987.

פסיקה וספרות:

- ת"א (ח"י) 278/01 עמותת דייגי המכמורת-קישון נ' חיפה כימיקלים ואח', אתר דטה-חוק ומשפט (21.11.2003).

משאב האוויר

חקיקה:

- חוק אוויר נקי, תשס"ח-2008

פסיקה וספרות:

- ת"א (ח"י) 797/92 מפעלי "סגיב" בע"מ נ' נייר חדרה בע"מ (23.2.1997), תק-מח 197(1), תשנ"ז/תשנ"ח-1997.
- עת"מ (ח"י) 2116/04 הסביבה- אגודה ישראלית לשמירת הסביבה נ' הועדה המקומית לתו"ב אלונים ואח' (נבו, 18.5.2005).
- ת"פ(ח"י) 4128/04 מדינת ישראל נ' בתי זיקוק בע"מ ואח' (נבו, 23.5.2007)
- עת"מ 52163-05-13 ש.י.ר. שלמה יבוא רכב בע"מ נ' מדינת ישראל (12.11.2013)

פיתוח פיזי ושמירה על הסביבה

חקיקה:

- חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965, פרקים א', פרק ב' סימן א', פרק ג' סימן א', סימן ו'.
- חוק שמירת הסביבה החופית, תשס"ד-2004
- תקנות התכנון והבניה (תסקירי השפעה על הסביבה), התשס"ג-2003
- תכנית מתאר ארצית תמ"א 35- תכנית מתאר ארצית משולבת לבניה לפיתוח ולשימור
- תוכנית מתאר ארצית חלקית לחופים מס' תמ"א 13- חופי הים התיכון

פסיקה וספרות:

- ע"א 1054/98 אדם טבע ודין נ' מגדלי חוף כרמל נופש ותיירות 89 בע"מ (4.2.2002), פ"ד נו(3) 385
- ת"פ (ח"י) 4161/04 מדינת ישראל נ' קחלון מאיר (נבו, 13.9.2006)
- עע"מ 2273/03 אי התכלת שותפות כללית ואח' נ' החברה להגנת הטבע (נבו, 7.12.2006)
- ת"פ (ח"י) 4390/04 מדינת ישראל נ' קרן קיסריה אדמונד דה רוטשילד ואח' (נבו, 29.8.2005).
- בג"צ 2920/94 אדם טבע ודין ואח' נ' המועצה הארצית לתכנון ולבניה ואח' (28.7.1996), פ"ד נ (3) 441.
- ע"א 8116/99 אדם טבע ודין נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה שומרון ואח' (23.7.2001), פ"ד נה(5) 595
- בג"צ 11745/04 רמות למען הסביבה ואח' נ' המועצה הארצית לתכנון ולבניה ואח' (נבו, 4.9.2008)
- עע"מ 10112/02 אדם טבע ודין ואח' נ' הועדה המחוזית לתכנון ולבניה ירושלים ואח' (29.12.2003), פ"ד נח(2) 817

- בג"צ 9409/05 אדם טבע ודין-אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' הועדה הארצית לתשתיות לאומיות (נבו, 24.10.2010)
- ע"פ (חיי) 2479/07 אזרן ליאת ואח' נ' מדינת ישראל (נבו, 27.12.2007)
- בג"צ 8676/00 אדם טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' עיריית רעננה (19.10.2004)
- בג"צ 8077/14 עיריית יוקנעם נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה (22.12.2015)
- עת"מ 14-04-27857 הפורום הישראלי לשמירה על החופים נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה בת ים (24.10.2017)

הטיפול בפסולת וחומרים מסוכנים

חקיקה:

- חוק שמירת הנקיון, התשמ"ד – 1984.
- חוק להסדרת הטיפול באריזות, תשע"א-2011.
- חוק הפקדון, התשנ"ז – 1998.
- תוכנית מתאר ארצית מס' 16 לטיפול בפסולת.
- חוק החמרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993.
- תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א- 1990.

פסיקה וספרות:

- בג"צ 453/98 עיריית באר שבע נ. ממשלת ישראל ואח' (נבו, 19.3.1998)
- בג"צ 6971/11 איתנית מוצרי בניה בע"מ נ' מדינת ישראל (2.4.2013)
- בג"צ 1756/10 עיריית חולון נ' שר הפנים (נבו, 2.11.2013)

שמירת טבע

חקיקה:

- חוק להגנת חיית הבר, תשט"ו – 1955.
- חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח – 1998.
- חוק צער בעלי חיים (ההגנה על בעלי חיים), התשנ"ד – 1994.
- חוק צער בעלי חיים (ניסויים בבעלי חיים), התשנ"ד – 1994.
- תוכנית מתאר ארצית לגנים לאומיים, שמורות טבע ושמורות נוף מס' ת/מ/א/8.

פסיקה וספרות:

- בג"צ 288/00 אדם טבע ודין ואח' נ' מדינת ישראל (29.8.2001), פ"ד נה(5)673
- רע"א 1684/96 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ. מפעלי נופש חמת גדר בע"מ (22.6.1997), פ"ד נא (3)832.
- בג"צ 9232/01 'נח' ההתאחדות הישראלית של הארגונים להגנת בעלי-חיים נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' (11.8.2003), פ"ד נז(6)212.
- תמ"ש 32405/01 פליקברוט דן נ' אסקוחידו אנט, (נבו, 18.3.2004).
- ע"פ (חיי) 2077/02 עובדיה רני נ' מ"י- הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים (נבו, 12.9.02).
- בג"צ 4884/00 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מנהל השירותים הוטרינריים בשדה במשרד החלקאות (נבו, 2.6.2004)
- עמ"ת 13-04-43536 סלימאן נאסר נ' מדינת ישראל (12.5.2013)

משאב האנרגיה

חוק מקורות אנרגיה, תש"ן-1989

אוניברסיטת תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

סילבוס מפורט

החלטות ממשלה מס' 542 ו-1403, 4095
בג"צ 4491/13 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' ממשלת ישראל (2.7.2014)